

„A dísztermek még ma is a mária-terezianus korszak báját suttogják” – a Magyar Nagykövetség épülete Bécsben

Megjelent: <https://ujkor.hu/content/a-disztermek-meg-ma-is-a-maria-terezianus-korszak-bajat-suttogjak-a-magyar-nagykovetseg-epulete-becsben>

A bécsi Magyar Nagykövetségnek napjainkban otthont adó, s korábban a Magyar Királyi Udvari Kancelláriaként funkcionáló Strattmann-Windischgrätz palota vitathatatlanul az osztrák főváros egyik legszebb külképviseleti komplexuma, Magyarország alighanem legfényűzőbb nagykövetsége. Bár egyedülálló építészeti remekmű, feltehetőleg annak köszönhetően, hogy egy szűk belvárosi utcában áll, kevésbé ismert. Relatív szerény homlokzata nem emeli ki az egykori nagypolgári és főnemesi paloták közül, így a legtöbben egyszerűen elsétálnak mellette. Hivatali rendeltetése miatt a nyilvánosság számára ritkán nyílnak meg kapui, s ekkor is csupán egy-egy termébe nyerhet bebocsátást a szerencsés meghívott. A magyar állampolgároknak azonban illik – és szükséges lehet – tisztában lenniük Magyarország osztrák külképviseletének hollétével, másfelől érdemes megismerkedni a Bécsben gyakran csak „magyar palotának” nevezett egykori kancellári rezidenciával, mely rangos helyet foglal el a császárváros műemlékeinek sorában.

Középkori házakból barokk rezidencia

A Strattmann-Windischgrätz palota története a középkorra nyúlik vissza. A mai épület helyén eredetileg több, egymástól különálló ház helyezkedett el. A 16. századtól a Herrengasse-negyed, amelyben a mai, egybefüggő épület fekszik, egyre népszerűbb lakókörnyezetté vált a nemesség körében. Bécs második török ostromát (1683) követően véglegesen megszűnt a török fenyegetés, így számos arisztokrata család emeltetett új palotát e kerületben. Az udvar jellemzően nemesi származású, magasrangú méltóságviselői igyekeztek maguknak a császári-királyi palotához, a Hofburghoz közel lakóingatlant szerezni, amelyet reprezentatív, barokk rezidenciává alakítottak. Nem volt ez másképp Heinrich von Strattmann gróf, udvari kancellár esetében sem, akinek 1692-ig több, e kerületben fekvő ingatlan került a tulajdonába.

Heinrich von Strattmann gróf belvárosi rezidenciája építéséhez 1692-ben látott hozzá. Ekkor bízta meg feltehetőleg Johann Bernhard Fischer von Erlach-ot, a kor osztrák és európai viszonylatában is kiemelkedően tehetséges udvari építészét, hogy a középkori házak alapterületén egy új barokk palotát emeljen. A belső tereket Domenico Martinelli építész álmodta meg. 1693-ban bekövetkezett hirtelen halálát követően a palotát fiai örökölték egymás után, mivel egyikük sem rendelkezett férfi leszármazókkal. A fiág magszakadása után leánytestvérük, özvegy Batthyány Magdaléna Eleonóra grófné örökölte meg az ingatlant, amit 1728-ban megvásárolt tőle Leopold von Windischgrätz gróf 95.000 forintért. Nem sokkal hivatalba lépése után, 1747-ben Nádasdy Lipót gróf, magyar udvari kancellár kezdeményezte a palota felvásárlását az állam részére, s az adásvételt követően elrendelte az épület felújítását. A kancellária átköltöztetésére azért volt szükség, mert a kormánysháznak korábban otthont adó ingatlan szűkössé vált a folyamatosan bővülő hivatali apparátus számára. Ezenkívül úgy tartották, hogy az intézménynek rangjához méltóbb épületben kellene tovább működnie. Egészen addig ugyanis a kancellária rendszerint a kancellár személye köré szerveződött, azaz a hivatal az ő rezidenciájában rendezkedett be. Nádasdy Lipót volt az első, aki célul tűzte ki lakóhelye, illetve munkakörnyezete szétválasztását, évégett szorgalmazta a Strattmann-Windischgrätz palota megszerzését.

A palota termei ezentúl egyszerre adtak otthont a Magyar Királyi Udvari Kancellária hivatalnoki karának, illetőleg a magyar udvari kancellárok reprezentatív lakásának, melyet mintegy munkaköri juttatásként hivatali idejük alatt használhattak. A renoválás során gyakorlatilag teljesen új enteriőrt nyert az épület. Ez egyet jelentett a korszak belsőépítészeti trendjében végbemenő változásokhoz, ti. a barokkot mindinkább háttérbe szorító rokokó térnyeréséhez való igazodással. Érdemes hangsúlyozni, hogy a palotát érintő beruházások ezidőben – kivált a későbbi évtizedekhez képest – relatíve szűk anyagi keretek között mozogtak. A helyzet változatlan maradt Esterházy Ferenc gróf magyar udvari kancellárrá történő kinevezéséig, mivel elődje, az 1758-ban hivatalba lépő Erdődi gróf Pálffy Miklós nem költözött be a kancellária épületébe, hanem inkább saját bécsi rezidenciáját preferálta, s így a kancelláriában folyó munkálatok évekig torzóban maradtak, mivel Pálffynak nem fűződött különösebb érdeke ahhoz, hogy az állami tulajdonban lévő ingatlan reprezentatív tereinek kiépítésére komolyabb összegeket fordítson. Újabb, jelentős előrelépést jelentett, hogy ezzel a feladattal megbízták a kor népszerű bécsi udvari főépítészét, Nikolaus Pacassit, aki 1766-67 között dolgozott a palota átépítésén.

Az épület rokokó metamorfózisa

Miután Pacassi kezébe adták a palotán végzett munkálatok vezetését, a homlokzatot a barokk kései irányzatát követve copf stílusban alakították át. A főemelet termei új, a korábbinál lényegesen fényűzőbb arculatot nyertek, s immáron a rokokó stílus dominált az enteriőrben – sokuk ma is ebben a formájukban látható. A falakat borító fehér-arany felületkezelésű lambérián, az ornamentikán (belsőépítészeti díszítőelemeken), illetve a stukkódekoráción mai napig egyértelműen felismerhető, hogy Pacassi tervezte őket. Ugyan a szakirodalom eddig nem tért ki erre, mégis fel kell hívni arra a figyelmet, hogy néhány helyiség rendkívül hasonlít a bécsi Hofburg Amáliavárában 1764-65 között kialakított római királyi és királynéi lakosztály termeihez, melyek ugyancsak Pacassi tervei alapján nyerték ma is látható megjelenésüket. (A szóban forgó teremsor ma Erzsébet osztrák császárné, magyar királyné lakrészeként ismert.) Analogikus kapcsolat állapítható meg például a kancellária és a Hofburg Lipót-szárnának császári lakosztályai között a rokokó stílusú szárnyasajtókat díszítő supraporták (ajtó feletti díszítmények) tekintetében, illetve a kancellária és az Amáliavár között a cikornyák közé fűzött, aranyozott, háromdimenziós virágfüzérek formázó stukkódekoráció vonatkozásában. A helyiségek berendezéséért, azaz a bútorok és a falikárpitok beszerzéséért Esterházy Ferenc felelős volt „felelős”.

Érdemes egy pillantást vetni a Pacassi-féle építési munkálatok költségvetésére is. Levéltári források szerint Pacassi a beruházás összegét eredetileg 40.000 forintra becsülte, amit Mária Terézia lelkesen jóváhagyott. Meghökkenítő ehhez képest, hogy a végösszeg 280.000 forintot tett ki, vagyis az eredeti összeg hétszeresét. Természetesen a hatalmas különbözet pletykák terjedésére adott okot. A rossz nyelvek átveréssel „vádolták” a kancellárt, s kifejezetten azzal „gyanúsították”, hogy szándékosan lépte túl a költségkeretet azért, hogy saját hivatali helyiségeit minél fényűzőbben rendezze be, még hozzá állami pénzen. Újabb kutatások viszont rámutattak, hogy a palota az 1760-as évek végére olyan rossz állapotba került, hogy szinte teljes renovációra volt szükség ahhoz, hogy a Magyar Királyi Udvari Kancellária megkezdhesse ott működését. A beruházást egyébként a királynő – nem egyszer saját pénztárából – anyagilag is támogatta, sok más intézkedése mellett ezzel is kifejezve háláját a magyar rendeknek az osztrák örökösödési háború és a hétéves háború során nyújtott jelentős segítségükért, amelynek államközössége fennmaradását köszönhette.

A palota déli szárnyán olvasható, s eredetileg a Magyar Királyság címerét tartó angyalokkal koronázott, latin nyelvű kronogramma a munkálatok befejezésének évére, 1767-re (MDCCLXVII) emlékeztet. A latin felirat magyar fordítása a következő:

„Ez az épület, mely Magyarhon megtárgyalandó és végrehajtandó ügyeinek, és a nagy királyi pecsétnek szenteltetett, új formát öltött, miután a fenséges Mária Terézia királynőnek köszönhetően helyreállították. A boldog nép, Magyarhon örvend.” (Perger – Mraz – Gecsényi, 1994, 72.)

A címer kapcsán még érdemes megemlíteni, hogy a pajzsmező fölött a Szent Korona stilizált, barokk változata helyezkedett el, egészen a második világháború végéig. Miután II. József 1782. május 27-én összevonta a Magyar Királyi és az Erdélyi Udvari Kancelláriát, utóbbinak a Schenkenstraßére, a magyar kormánysház mellé kellett költöznie. Mivel a Strattmann-Windischgrätz palota e funkcióhoz már túl szűkösnek bizonyult, megvásárolták és hozzácsatolták a szomszédos Trautson-házat. A két, egymástól eltérő homlokzatot 1783-84 között Franz Anton Hillebrandt tervei alapján egymáshoz igazították. Az új traktusban már kizárólag irodák működtek, ellentétben az eredeti épülettel, ahol a magyar udvari kancellár reprezentatív lakosztálya, illetve több díszterem is helyet kapott.

Mozgalmas évszázadok

1848-ban, az áprilisi törvények révén a kancellária megszűnt, s ügyei a felelős magyar minisztériumhoz kerültek át. Az októberi bécsi forradalom kitörése után a császári hadsereg vette birtokba az épületet, s ezek után osztrák ügyeket intéztek falai között. 1851-től a Birodalmi Tanács működött benne. Csak az 1867-es kiegyezés után nyerte vissza tulajdonképpeni eredeti funkcióját a palota, amikortól ismét magyar intézmény, a Király Személye Körüli Minisztérium rendezkedett be benne. Rendszeresen üléseztek itt az osztrák és magyar delegációk, melyek az Osztrák-Magyar Monarchia közös hatásköreinek körében felmerülő ügyeket intézték.

A Monarchia összeomlását követően magyar nagykövetségként funkcionált az épület, melyet azonban 1938-ban, Ausztria német megszállását követően főkonzulátussá alakítottak. 1944-ben brit légibombák súlyos károkat okoztak a palotában, ezeket azonban az 1948-ig tartó restauráció, illetve rekonstrukció során korrigálták. Komoly problémát jelentett azonban, hogy 1945-ben a palota berendezési tárgyait a város ostroma által okozott káoszt kihasználva helyi lakosok javarészt széthordták, s a hazai nyilas vezetésnek sem volt kapacitása arra, hogy az épület sorsával törődjön. Diplomáciai funkciója a második világháború után sem szűnt meg. Továbbra is a magyar külképviseletnek, 1964-től a korábbi főkonzulátusi rang után ismét nagykövetségként adott otthont, a kommunista államvezetés azonban nem igényelte a szoros osztrák-magyar együttműködést, így szerepe jelentősen csökkent a megelőző évtizedekhez képest. 1969-1974 között a gyorsan bővülő hivatali apparátus helyigényének kielégítésére a tetőtérben lakásokat alakítottak ki, ezzel párhuzamosan egy 1990-ig tartó költséges és alapos restauráció alá vonták a belső tereket, majd 1997-1998 között további renovációra került sor.

Egyedülálló rokokó mesterművek: a palota belső terei

Az épület történetének áttekintése után a következőkben a palota két, művészettörténeti – különösen (belső)építészettörténeti – szempontból kiemelkedő, s egyben egyedülállóan értékes terméről lesz szó. A részletes elemzést megelőzően azonban érdemes röviden vizsgálni a palota reprezentatív, főemeleti teremsorának néhány általános jellemzőjét. Kiindulópontként rá kell mutatni arra, hogy a bécsi főúri életet a 18. század során egyfajta „reprezentációs

vetélkedés” uralta. A leggazdagabb nemesek, az arisztokraták társadalmi és anyagi hatalmukat az élet valamennyi területén igyekeztek kifejezésre juttatni a társadalom többi tagja számára. Ennek egyik szegmensét az építészet jelentette. Több tucat új kastély és palota nőtt ki a császárváros talajából a barokk 6-7 évtizede során, melyek szervesen kapcsolódtak egymáshoz. Szinte mindegyiket a korszak egy-egy „sztárépítész” tervezte, köztük Johann Bernard Fischer von Erlach, illetve Lukás von Hildebrandt. Az őket megbízó főurak anyagi lehetőségeikhez mérten igyekeztek olyan rezidenciát kialakítani maguknak, amivel kivívták a társadalom csodálatát, s mely tekintélyt is garantált számukra. Voltak olyan arisztokraták, akik még az uralkodócsaládnál is fényűzőbben éltek, közülük kiemelkedik Savoyai Eugén. Mai szemmel világosan kirajzolódik, hogy e „reprezentációs vetélkedés” a Magyar Királyi Udvari Kancellária átalakításánál is közrejátszott, mivel az építetők számára fontos szempont volt az, hogy a megújult épület pompáját tekintve még a barokk stílusú Cseh Udvari Kancelláriát is maga mögé utasítsa, s képes legyen a császári palotával, a Hofburggal vetekedni. E törekvés messzemenően sikerült. A Hofburg és a kancellária belső terei között számos hasonlóság fedezhető fel, mely elsősorban Nikolaus Pacassi udvari főépítésznek köszönhető, aki a kancellária mellett az uralkodói rezidencia számos rokokó enteriőrjének megálmodója volt. Nem véletlenül vélekedett úgy Gottfried Mraz történész, hogy a Magyar Udvari Kancellária belső terei tekintetében a bécsi rokokó mintaadó kastélyával, Schönbrunnal – tágabb kontextusban a császári palotákkal – vetekszik. Tőle származik a cikk címében szereplő idézet is, amely kiválóan sugallja azt a légkört, amely az embert akkor veszi körül, mikor a Strattmann-Windischgrätz palota főemeleti terem sorában, az ún. piano nobile-n sétál. Állítása szerint az egykori uralkodói udvaron kívül egyetlen rezidencia sem fogható hozzá Bécsben. Megállapítása természetesen nem egy szubjektív, személyes vélemény, hanem merőben objektív, hiszen a belsőépítészeti munkálatok során számos udvari megrendelést is teljesítő művészt bíztak meg az ornamentika (díszítőelemek) és a bútorok elkészítésével. A fényűző, rokokó stílusú stukkódekorációt Michael Bolla készítette, Wenzel Egger szobrász közreműködésével. Az ugyancsak rokokó stílust képviselő, egyedülálló kályhák Johann Blaicher kályhaépítőmester kezeit dicsérik. A nyílásszárókat ékesítő, művészileg díszített, kifinomultan gyártott zárok és vasalatok Joseph Stadler lakatosmester művei, melyek a magyar kincstár 25.000 forintjába kerültek, ami ebben az időben hatalmas összegnek számított. A palota egyik szárnyasajtójáról a következőt olvashatjuk egy 18. századi forrásban:

„Egy kétszárnyas ajtó, szobrásmunka révén metszett levéldíszítéssel gazdagon [ékesítve], stukkómunkának köszönhetően supra-portával; a fémmunkák teljesen aranyozottak [...], az ajtókon sárgarézből készült, tűzaranyozott, francia tolózárak [...], az ajtó többi része fehér.” (Perger – Mraz – Gecsényi, 1994, 76.)

A következőkben az egykori, szűkebb értelemben vett Magyar Királyi Udvari Kancellária (ma Bankgasse 6.) két, belsőépítészeti szempontból kiemelkedő dísztermével ismerkedhet meg részletesen az Olvasó.

A Pozsonyi-terem

A Pozsonyi-terem eredetileg egy mainál jóval nagyobb, egylégterű terem volt, s Esterházy Ferenc kancellár itt fogadta a hozzá audienciára érkező vendégeket. A helyiségnek így reprezentatív enteriőrt kellett kölcsönözni. A barokk főúri lakáskultúrában az audienciaterem fontos szerepet töltött be, mivel ez volt a rezidencia reprezentatív lakosztályának egyik legfényűzőbb helyisége, ahol vagy magán, vagy hivatalos vendégeket fogadott a ház ura. E

jelentősége nem pusztán a szoba ornamentikájában vagy bútorzatában, hanem ezen kívül – jellemzően az uralkodócsalád, illetve a leggazdagabb arisztokraták otthonaiban – a lambériába illesztett, nagyformátumú festményekben tükröződött. Bécsben, kiváltképp az uralkodói rezidenciákban szokássá vált Mária Terézia idején politikailag, katonailag vagy családirag stb. jelentős eseményeket hatalmas, rendkívül részletgazdag (ma már kultúrtörténeti szempontból forrásértékűnek számító) festményeken megörökíteni. Így a magyar közigazgatás csúcsszervének otthont adó Strattmann-Windischgrätz palota átépítésénél szintén szerepet kapott a műalkotásokba öltött uralkodói reprezentáció.

A terem nevét a 18. századi Magyar Királyság koronázó- illetve fővárosáról, Pozsonyról nyerte, ahol Mária Terézia osztrák főhercegnőt 1741. június 25-én magyar királlyá koronázták. A királynő életében és politikai reprezentációjában központi szerepet betöltő eseménysorozatról az 1765 óta udvari festői minőségben tevékenykedő Franz Meßmer és segédje, Wenzel Pohl közösen 6 pannót számláló festményciklus készített, melyeket e termék falainak fehér-arany felületkezelésű faburkolatába illesztettek. A képek kapcsán meghökkentő tény, hogy azok 30 évvel a koronázás után készültek. Rendkívüli teljesítménynek mondható, hogy a festők képesek voltak vizuálisan nagyjából valóságként rekonstruálni a koronázás egyes stációit. A munka során írásos forrásokat, portrékat, metszeteket, ikonográfiai forrásokat használtak fel. Érdekességként elmondható, hogy a művészek több mint 6000 forintos díjazása Mária Terézia magánpénztárából származott. Az enteriőr kapcsán érdemes továbbá felhívni a figyelmet a gyönyörű, virágfüzéreket ábrázoló, aranyozott stukkódekorációra, melynek analógjaival Bécsben legfeljebb Schönbrunnban és a Hofburg rokokó termeiben találkozhatunk.

A Tanácssterem

E helyiség neve utal eredeti, s részben mai funkciójára: a kancellária vezető tisztviselői rendszerint itt tartották üléseiket, s egyes források szerint itt dolgozott a kancellár is. Ma itt található a bécsi magyar nagykövetség irodája. A terem keleti falába a Pacassi-féle átépítések során egy szekrényt illesztettek a hivatalos iratok tárolására, melyet egy rejtett ajtón keresztül lehet használni. A 18. század során a szoba közepén egy ötrészes, zöld posztóból készített terítővel fedett tanácsasztal állt. A tanácsosok kényelmét 18 karosszék biztosította. Egy forrás szerint az egyik sarokablaknál állt egy zöldszínű bőrrel borított pad. Rendhagyó megjelenése e bútordarab különleges helyzetét igyekezett kifejezni, ugyanis

„e pamlag örök emlékezetül megőriztetik, mivel, mikor Ő-Felsége, legkegyelmesebb úrnőnk [Mária Terézia – M.D.] a kancelláriát első alkalommal jelenlétével a legkegyelmesebben megtisztelte, helyet legelőször itt foglalni méltóztatott, s a kancellártól egy pohár vizet kérve megpihent.” (Perger – Mraz – Gecsényi, 1994, 79.)

A terem falai, hasonlóan a dísztermek szabványos enteriőréhez, fehér-arany színek kombinációjával festett lambériával vannak borítva. A rokokó stílusból fakadóan virágfüzért formázó, aranyozott ornamenseket figyelhetünk meg rajtuk. A falakra aranyozott bronzból készült falikarokat erősítettek. A stukkódekorációra ebben a szobában kevésbé helyeztek hangsúlyt, tekintettel arra, hogy a helyiség legfontosabb díszítőeleme a korszak ünnepelt festője, Franz Anton Maulbertsch kezeit dicsőítő mennyezeti freskó, mely a Szent István Rend Mária Terézia magyar királynő általi megalapítását tárja elénk, allegorikus formában. Az alkotás nagyjából egyidős az érdemrenddel, nem sokkal 1767 után keletkezhetett. (Egy adatbázisban 1764-es dátum található, de valószínűbbnek tűnik az előbbi, mivel Pacassi udvari főépítésznek egy 1767. július 14-én, Mária Teréziához írt kérvényében, melyben a kancellária építési munkálataihoz további

50.000 forintot igényelt, számolt be röviden egy, a Szent István Renddel összefüggő freskóról, melyen a királynőt is ábrázoltatni szándékozta.) A trónon ülő királynőt a kép bal oldalán láthatjuk. Fölötte egy vörös színű baldachint emelnek puttók a magasba. Mária Terézia a Szent István Rend nagymestereként jelenik meg, egy különleges, kizárólag számára készített ornátusban, melyet a nagykeresztesek – korabeli szóhasználattal – ékruhájának mintájára terveztek (ugyanebben az öltözékben láthatjuk többek között az innsbrucki Hofburg Óriások Termében, Wenzel Pohl pannóján). Mögötte magyar főurak állnak. Mária Terézia kezében a Rend aranyláncra függesztett nagykeresztjét tartja, s azt az előtte térdelő Batthyány Lajos nádor nyakába készül akasztani.

A nagymester(nő) segédszemélyzetét az adományozási „ceremónia” során két puttó alkotja – az egyik aranytálcán a Hatzfeld számára készített láncot nyújtja Mária Teréziának, a másik a Rend zöld-vörös-zöld sávossal szalagra fűzött nagykeresztjét húzza maga után. Batthyány mögött gróf Esterházy Ferenc, a Szent István Rend ötletgazdája, 1762 óta magyar udvari kancellár áll, aki a Rend szabálykönyvét fogja, s ennek lapján a promóciós aktushoz fűződő, latin nyelvű szöveg olvasható: „Accipe Signum ordinis equitum St. Stephani” (Fogadd Szent István lovagrendjének [rend]jelét). Jobbszélén, egészalakos formában, nagykeresztes ornátusban gróf Karl Friedrich von Hatzfeld, az Udvari Kamara elnöke figyeli a kitüntetési aktust. A jelenet fölött Bécs allegorikus nőalakja hódol Mária Teréziának, mögötte egy diadalívet pillanthatunk meg. A diadalív alatt a bécsi Szent István-dóm gótikus tornya magaslik. A baldachin tetejénél a bölcsesség és a jó stratégiai érzék erényeit megtestesítő Minerva lebeg. A felhőkön egy babérkoszorút fogó, nyakában a Rend láncát viselő génuszt, illetve egy nőalakot pillanthatunk meg, aki Szent István magyar király szobrát tartja. A freskó alsó részén, egy kartuson a Magyar Királyság címere is megjelenik. Kicsivel alatta egy nőalak, kisgyermekkel a karján az anyaságot személyesíti meg. A nőalak mellett egy izmos testfelépítésű férfi, feltehetőleg Herkules áll, az erő megszemélyesítése. Ő a 18. századi Magyar Királyság térképét fogja. A festmény legalján háborús trófeák, pl. ágyú, sisak láthatók.

Záró gondolatok

A fentiek tekintetében összegzésként megállapítható, hogy a Magyar Királyi Udvari Kancellária épülete nem egyszerűen hivatal, hanem reprezentatív, rokokó palota. Ez komoly minőségi többletet jelent, hiszen funkciója már kiépülése idején túlmutatott azon, hogy pusztán otthont adjon a magyar belügyi igazgatás fontos szervének, a kancelláriának. Hivatali rendeltetése mellett fontos szempont volt az is, hogy reprezentálja a Magyar Királyságot s tekintélyt biztosítson számára a kontinens egy évszázadokon keresztül rendkívül meghatározó hatalmi centrumában, Bécsben. E fővárosban döntöttek az Alpoktól a Kárpátokig, a Dolomitoktól az Oderáig terjedő területek és a rajtuk élő, több millió alattvaló sorsáról. Az e tartományokat tömörítő Habsburg Monarchiában a Magyar Királyság kitüntetett helyet foglalt el. Ez a prominens státusz vitathatatlanul a magyar rendeknek haláláig hálás Mária Terézia német-római császárné, magyar és cseh királynő uralkodása alatt domborodott ki leginkább, máig ható formában. Számos műemlék, művészeti alkotás állít emléket ezen összességében kedvezőnek mondható együttélésnek, melyek között minden bizonnyal a Strattmann-Windischgrätz palota a legtekintélyesebb. A rezidencia a Nikolaus Pacassi nevével fémjelmezhető bécsi rokokó időszakának felbecsülhetetlen értékű emléke, amely nem csupán a császárváros szűkebb és tágabb környezetében, hanem az egész közép-európai régióban párját ritkítja. Az Esterházy „fényes” Miklós hercegnek tulajdonított szállóigére utalva bátran állítható, hogy a magyar udvari kancellárok lakhatásuk tekintetében megtehették, amit a császár

is. A főemeleti reprezentatív terem sor nem csupán megközelíti a császári rezidenciák – a bécsi Hofburg és Schönbrunn – fényűzését, hanem valósággal konkurál velük, ami példátlanul mondható a bécsi paloták sorában. Mindez kifejezésre juttatja azt, hogy a Magyar Királyság és a hazai politikai vezető réteg tekintély terén felül kívánta múlni a Habsburg Monarchia többi tagállamát, s egyenesen az uralkodói udvarral igyekezett vetélkedni a pompa, a reprezentáció terepén, amely politikai üzenetet is hordozott. A büszkeséggel és hatalmi törekvésekkel egyenlő arányban azonban az enteriőrben manifesztálódik az uralkodó dinasztia, illetve különösen Mária Terézia magyar királynő iránti hódolat és alázat. Különösen az 1741-es koronázást ábrázoló pannósorozat szimbolizálja az uralkodóház iránti hűséget. Azzal ugyanis, hogy a Pozsonyi-terem audienciaszobaként szolgált, folyvást emlékeztette a hivatalban lévő kancellárokat arra, hogy a múlthoz hasonlóan, minden nap a királynőért, a mindenkor magyar királyért kell tevékenykedniük. Nem feledve természetesen a magyar rendek érdekeit, akik az uralkodót a trónra emelték, s a dinasztia államkonglomerátumát az osztrák örökösödési háborúban megmentették. A palota azóta is büszkén áll a mai Bankgasse 4-6. szám alatt, s rendíthetetlenül hirdeti a magyarság öntudatosságát, továbbá lojalitását a Habsburg-dinasztia iránt, emlékeztet bennünket a művészet halhatatlanságára, s Ausztria, illetve Magyarország sok évszázados, sokoldalú kapcsolatára, közös múltjára, mely e két országot és népeiket örökre össze fogja kötni.

Molnár Dániel

Felhasznált források

[Kossuth Rádió: A Hely – A Magyar Nagykövetség a bécsi Bankgassén \(2022. június 20-i adás, 11:07 perc\)](#)

[Krönungszyklus Maria Theresias. Mária Terézia pozsonyi koronázási pannóinak online adatbázisa.](#)

[Maulbertsch, Franz Anton: Die Gründung des Sankt-Stephans-Ordens durch Kaiserin Maria Theresia, Deckenbild. Standort: Wien, Ehemalige Ungarische Hofkanzlei, Palais, Ratssaal, Saal, Decke, 1764. \(Zentralinstitut für Kunstgeschichte: Farbdiaarchiv – Mitteleuropäische Wand- und Deckenmalerei, Stuckdekorationen und Raumausstattungen.\)](#)

Richard Perger – Gottfried Mraz – Lajos Gecsényi: Das ungarische Palais in Wien (Széchenyi Druckerei GmbH, Győr, 1994)

[Serfőző Szabolcs: Mária Terézia pozsonyi koronázásának képei. Festményciklus az egykori Magyar Udvari Kancellária bécsi palotájában. \(Rubicon 28. évf. 2017/1-2.\)](#)